

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ κ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ἐπειδὴ παρατηρήθηκε σύγχυση στὴν πληροφόρηση τῶν πιστῶν χριστιανῶν γιὰ τὸ ἐὰν ὑπέγραψα τελικὰ τὸ κείμενο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου σχετικὰ μὲ τὸ θέμα: «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον», ἐπιθυμῶ νὰ ἐνημερώσω τοὺς ἐνδιαφερόμενους ὅτι γιὰ λόγους συνειδήσεως, ἐπειδὴ διαφωνῶ μὲ τὸ κείμενο αὐτὸ ὅπως τελικὰ διαμορφώθηκε, δέν τὸ ὑπέγραψα.

Δίδω πρὸς δημοσίευση καὶ τὴ γραπτὴ γνώμη μου πού κατατέθηκε στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο γιὰ τὸ κείμενο αὐτό.

Αὐτὰ πρὸς ἀπλή ἐνημέρωση καὶ μὲ πολὺ σεβασμὸ καὶ ἐκτίμηση πρὸς ὅλους.

Ὁ Μητροπολίτης
†^ς Νικεῶς Ἀθανάσιος
†Ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος

30 Ἰουνίου 2016

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Γραπτή γνώμη του Μητροπολίτου Λεμεσού κ. Αθανασίου
ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου

Πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Πανορθόδοξον Σύνοδον
τῆς ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Παναγιώτατε, Μακαριώτατοι, ἅγιοι προκαθήμενοι, ἅγιοι ἀδελφοί,

)

Στὸ κείμενο τῆς Ε΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διάσκεψης πού ἔγινε στὸ
Σαμπεζύ –Γενεύης στίς 10-17 Ὀκτωβρίου τοῦ 2015 καὶ πού τιτλοφορεῖται «Ἀπόφαισις
- Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον», ἔχω νά
δηλώσω τὰ ἑξῆς:

Συμφωνῶ ἀπόλυτα μέ τὰ πρῶτα τρία ἄρθρα τοῦ κειμένου. Στὰ ἄρθρα ὅμως 4 καὶ
πιό κάτω ἔχω νά παρατηρήσω τὰ ἑξῆς: Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, προσευχομένη
πάντοτε «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», πιστεύω ὅτι ἐννοεῖ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ
ἔνωσιν μαζί της ὅλων αὐτῶν πού ἀπεκόπηκαν καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ αὐτὴν,
αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν, ἀφοῦ ἀπαρνηθοῦν τὴν αἵρεση ἢ τὸ σχίσμα τους καὶ
φύγουν ἀπὸ αὐτὰ καὶ μέ μετάνοια καὶ μέ τὴν προβλεπόμενη ἀπὸ τοὺς ἱερούς
κανόνες διαδικασία ἐνσωματωθοῦν καὶ ἐνταχθοῦν - ἐνωθοῦν - μέ τὴν Ὁρθόδοξη
Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἀπώλεσε τὴν «ἐνότητά τῆς
πίστεως καὶ τὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» καὶ δέν δέχεται τὴ θεωρία τῆς
ἀποκατάστασης τῆς ἐνότητος τῶν «εἰς Χριστὸν πιστευόντων», γιατί πιστεύει ὅτι ἡ
ἐνότητα τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων ὑπάρχει ἤδη στὴν ἐνότητα ὅλων τῶν
βαπτισμένων τέκνων τῆς μεταξύ τους καὶ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει τῆς,

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

πού δέν υπάρχει στους αίρετικούς ή σχισματικούς καί γι' αυτό εϋχεται γι' αὐτούς τήν ἐν μετανοία ἐπιστροφὴν τους στήν Ὁρθοδοξία.

Πιστεύω ὅτι αὐτό πού ἀναφέρεται στό ἄρθρο 5 γιά «τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν» εἶναι λάθος, γιατί ἡ Ἐκκλησία ὡς λαός τοῦ Θεοῦ ἐνωμένος μεταξύ του καί μέ τήν κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας πού εἶναι ὁ Χριστός δέν ἔχασε ποτέ τήν ἐνότητά του αὐτήν καί δέν ἔχει ἄρα ἀνάγκη νά τήν ἐπανεύρη ἢ κἄν νά τήν ἀναζητήση, γιατί πάντοτε ὑπῆρχε καί ὑπάρχει καί θά ὑπάρχει ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἔπαυσε ἢ θά παύση νά ὑπάρχει. Ἐκεῖνο πού συνέβη εἶναι ὅτι ὁμάδες ἢ λαοί ἢ μεμονωμένα ἄτομα ἔφυγαν ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ Ἐκκλησία εϋχεται καί πρέπει νά προσπαθῆ ἱεραποστολικά νά ἐπιστρέψουν αὐτοί ὅλοι ἐν μετανοία διά τῆς κανονικῆς ὁδοῦ στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Δέν ὑπάρχουν δηλαδή ἄλλες Ἐκκλησίες ἀλλά μόνον αἵρέσεις καί σχίσματα, ἐάν θέλωμε νά ἀκριβολογοῦμεν στους ὁρισμούς μας. Ἡ διατύπωση «πρός ἀποκατάστασιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητας» εἶναι λάθος γιατί ἡ ἐνότητα τῶν χριστιανῶν –μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ - δέν ἔχει διασπασθῆ ποτέ, ἐφ' ὅσον αὐτοί μένουν ἐνωμένοι μετά τῆς Ἐκκλησίας. Χωρισμός ἀπό τήν Ἐκκλησία καί φυγή ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἔγινε δυστυχῶς, πολλές φορές ἀπό τίς αἵρέσεις καί τά σχίσματα, ἀλλά ποτέ ἀπώλεια ἐσωτερικῆς τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Διερωτῶμαι γιατί στό κείμενο γίνεται πολλαπλή ἀναφορά σέ «Ἐκκλησίες» καί «Ὁμολογίες»; Ποιά ἢ διαφορά τους καί ποιό στοιχεῖο τίς χαρακτηρίζει, ὥστε ἄλλες νά ὀνομάζονται Ἐκκλησίες καί ἄλλες Ὁμολογίες; Ποιά εἶναι Ἐκκλησία καί ποιά ἢ αἵρετική καί ποιά ἢ σχισματική ὁμάδα ἢ ὁμολογία; Ἐμεῖς ὀμολογοῦμεν μία Ἐκκλησία καί ὅλα τά ἄλλα αἵρέσεις καί σχίσματα.

Θεωρῶ ὅτι θεολογικά καί δογματικά καί νομοκανονικά ἡ ἀπόδοση τοῦ τίτλου «Ἐκκλησία» σέ αἵρετικές ἢ σχισματικές κοινότητες εἶναι παντελῶς λανθασμένη, γιατί μία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀναφέρεται καί στό ἄρθρο 1, καί δέν μπορεῖ νά ὀνομασθῆ ἀπό ἐμᾶς μία αἵρετική ἢ σχισματική κοινότητα ἢ ὁμάδα ὡς Ἐκκλησία, ἐκτός τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Δέν ἀναφέρεται καθόλου στό κείμενο αὐτό ὅτι ἡ μόνη ὁδός πού ὀδηγεῖ στήν ἐνωση μέ τήν Ἐκκλησία εἶναι μόνον ἡ ἐπιστροφή τῶν αἵρετικῶν καί σχισματικῶν ἐν

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΛΘΑΝΑΓΙΟΣ

μετανοία εις τήν Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν καί Αποστολικήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, πού σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 1 εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας.

Ἡ ἀναφορά στήν «κατανόηση τῆς παράδοσης τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας» δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι ὑπάρχει διαφορά ὄντολογική στήν ἀρχαία Ἐκκλησία τῶν ἀγίων ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί στήν γνήσια συνέχεια αὐτῆς μέχρι σήμερα, πού εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας. Πιστεύουμε ὅτι καμιά ἀπολύτως διαφορά δέν ὑπάρχει μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰώνα καί τῆς Ἐκκλησίας τοῦ πρώτου αἰώνα, γιατί ἕνα ἀπό τά γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καί τό γεγονός πού ὁμολογοῦμε στό σύμβολο τῆς πίστεως ὅτι αὐτή εἶναι Αποστολική.

Στό ἄρθρο 12 ἀναφέρεται ὅτι κοινός σκοπός τῶν θεολογικῶν διαλόγων εἶναι «ἡ τελική ἀποκατάστασις τῆς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος». Δίδεται ἡ ἐντύπωση ὅτι κι ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ψάχνουμε τήν ἀποκατάστασή μας στήν ὀρθή πίστη καί στήν ἐνότητα τῆς ἀγάπης, ὡσάν νά ἀπωλέσαμεν τήν ὀρθή πίστη καί τήν ψάχνουμε νά τήν βροῦμε διά τῶν θεολογικῶν διαλόγων μετά τῶν ἑτεροδόξων. Θεωρῶ ὅτι αὐτή ἡ θεωρία εἶναι θεολογικά ἀπαράδεκτη ἀπό ὅλους μας.

Ἡ ἀναφορά τοῦ κειμένου στό «Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν» μοῦ δίνει τήν εὐκαιρία νά διατυπώσω τήν ἐνστασή μου ἀπέναντι σέ κατά καιρούς διάφορα συγκριτιστικά ἀντικανονικά γεγονότα πού ἔγιναν σ'αυτό ἀλλά καί σ'αὐτήν ταύτην τήν ὀνομασίαν του, ἀφοῦ σ' αὐτό ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖται ὡς «μία ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἡ κλάδος τῆς μίας Ἐκκλησίας πού ψάχνει καί ἀγωνίζεται γιά τήν πραγμάτωσή της στό παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν. Ἀλλά γιά μᾶς μία καί μοναδική εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πού ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί ὄχι πολλές.

Ἡ ἀποψη ὅτι ἡ διατήρηση τῆς γνήσιας ὀρθοδόξου πίστεως διασφαλίζεται μόνο διά τοῦ συνοδικοῦ συστήματος ὡς τοῦ μόνου «ἀρμοδίου καί ἐσχάτου κριτοῦ τῶν θεμάτων τῆς πίστεως» ἔχει δόση ὑπερβολῆς καί ἐκφεύγει τῆς ἀληθείας, καθότι στήν ἐκκλησιαστική ἱστορία πολλές σύνοδοι ἐδίδαξαν καί ἐνομοθέτησαν λανθασμένα καί αἰρετικά δόγματα καί ὁ πιστός λαός τίς ἀπέρριψε καί διεφύλαξε τήν ὀρθόδοξη πίστη καί ἡ Ὁρθόδοξη Ὁμολογία ἐθριάμβευσε. Οὔτε σύνοδος ἄνευ τοῦ πιστοῦ λαοῦ, τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε λαός ἄνευ συνόδου

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐπισκόπων μποροῦν νά θεωρήσουν ἑαυτούς σῶμα Χριστοῦ καί Ἐκκλησίαν Χριστοῦ καί νά ἐκφράσουν σωστά τό βίωμα καί τό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας.

Κατανοῶ, Μακαριώτατε καί ἅγιοι Συνοδικοί ἀδελφοί, ὅτι δέν μποροῦν σέ σύγχρονα ἐκκλησιαστικά κείμενα αὐτοῦ τοῦ εἴδους νά διατυπώνονται σκληρές ἢ προσβλητικές ἐκφράσεις, οὔτε καί κανένας νομιζῶ θέλει αὐτοῦ τοῦ τύπου τίς ἐκφράσεις. Ἡ ἀλήθεια ὁμως πρέπει νά ἐκφράζεται μέ ἀκρίβεια καί σαφήνεια, πάντοτε, βέβαια, μέ ποιμαντική διάκριση καί ἀγάπη πραγματική πρὸς ὅλους. Ἐχουμε χρέος καί πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας πού βρίσκονται σέ αἱρέσεις ἢ σχίσματα νά εἴμαστε ἀπόλυτα εἰλικρινεῖς μαζί τους καί μέ ἀγάπη καί πόνο νά προσευχώμαστε καί νά κάνουμε τά πάντα γιά τήν ἐπιστροφή τους στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ταπεινά θεωρῶ ὅτι τέτοιας σπουδαιότητας καί τέτοιου κύρους κείμενα τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει νά εἶναι πολύ προσεκτικά καί διατυπωμένα μέ πᾶσαν ἀκρίβειαν θεολογικήν καί νομοκανονικήν, ὥστε νά μὴν ἀπορρέουν ἀπό αὐτά ἀσάφειες ἢ ἀδόκιμοι θεολογικά ὅροι καί διατυπώσεις λανθασμένες, πού μποροῦν νά ὀδηγήσουν σέ παρερμηνεῖες καί ἀλλοιώσεις τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐξάλλου μία Σύνοδος γιά νά εἶναι ἔγκυρη καί κανονική πρέπει νά μὴν ἀφίσταται καθόλου ἀπό τό πνεῦμα καί τήν διδασκαλίαν τῶν πρό αὐτῆς ἁγίων Συνόδων, τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων Πατέρων καί τῶν ἁγίων Γραφῶν καί νά μὴν ἔχει καμιά σκιά στή διατύπωση ἐπακριβῶς τῆς ὀρθῆς πίστεως.

Πότε οἱ ἅγιοι Πατέρες μας καί πότε καί ποῦ στά κείμενα τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῶν ὄρων τῶν Οἰκουμενικῶν ἢ Τοπικῶν Ἱερῶν Συνόδων ἀπεκλήθησαν οἱ αἱρετικές ἢ οἱ σχισματικές ομάδες ὡς ἐκκλησίες; Ἐάν εἶναι ἐκκλησίες οἱ αἱρέσεις τότε ποῦ εἶναι ἡ μοναδική καί Μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί τῶν ἁγίων Ἀποστόλων;

Ταπεινά διατυπώνω τή διαφωνία μου καί στό γεγονός ὅτι καταργεῖται ἡ πρακτική ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε Ἱερῶν Συνόδων, τοπικῶν καί οἰκουμενικῶν, ὅπου κάθε ἐπίσκοπος ἔχει καί τή δική του ψῆφο καί οὐδέποτε αὐτό, τό σχῆμα, μία Ἐκκλησία μία ψῆφος, πού καθιστά τά μέλη τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου, πλήν

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

τῶν προκαθημένων, διακοσμητικά στοιχεία, ἀφαιρεθέντος ἀπ' αὐτῶν τοῦ δικαίωματος τῆς ψήφου.

Ἐχω καί μερικές ἄλλες διαφωνίες καί ἐνστάσεις σέ ἄλλα σημεῖα τῶν κειμένων, ἀλλά δέν θέλω νά σᾶς κουράσω περισσότερο γι'αυτό, περιορίζομαι στά θέματα πού θεωρῶ μεγαλύτερης σημασίας καί πού ταπεινά διατυπώνω τή διαφωνία μου, τήν ἀποψη καί πίστιν μου.

Δέν θέλω μέ αὐτά πού ἔγραψα νά λυπήσω κανένα καί δέν θέλω νά θεωρηθῶ ὅτι διδάσκω ἢ κρίνω τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μου καί πατέρες μου. Ἀπλῶς αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά ἐκφράσω αὐτά πού ἡ συνείδησή μου μοῦ ἐπιβάλλει.

Παρακαλῶ νά καταχωρηθοῦν οἱ ἀπόψεις μου στά πρακτικά τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου.

Ζητώντας τίς ἅγιες προσευχές σας, διατελῶ

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Πιερὸς Ἀθανάσιος

Ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος

Ἰούνιος 2016.